

TISÍC TVÁŘÍ
AMAZONIE

A Thousand Faces
of Amazonia

T I S Í C T V Á Ř Í
A M A
Z O
N I E

A Thousand Faces
of Amazonia

Athena Alchazidu
Narcisa Ullauri

Moravské zemské muzeum, Brno 2025

Publikace vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (DKRVO, MK 000094862).

Recenzovali: doc. RNDr. Mgr. et Mgr. Miroslav Horák, Ph.D.
Ph.D. Verónica Condor Bermeo

© Moravské zemské muzeum, 2025

ISBN: 978-80-7028-613-5

Obsah / Table of Contents

Amazonské dialogy jako cesta k poznání	8
Amazonian dialogues as a way to knowledge	10
Hlasy Amazonie	14
Voices of Amazonia	16
Předměty k nám promlouvají, nosí v sobě vzpomínky a příběhy, které nás vtahují do historie	18
Objects speak to us, they carry memories and stories that draw us into history	20
Poděkování autorek	22
Acknowledgements of the authors	24
Pozvánka na putování do nečekaně mnohotvárných světů	26
Invitation to a journey into unexpectedly multifaceted worlds	28
Amazonie – úchvatná a jedinečná	31
Amazonia – breathtaking and unique	31
Amazonská selva	57
The Amazonian <i>Selva</i>	57
Posvátná ceiba – strážce pralesa a svědek dávných časů	75
The Sacred Ceiba – guardian of the rainforest and witness to ancient times ...	75

Po stopách jaguára a jiných posvátných zvířat	95
In the footsteps of the jaguar and other sacred animals	95
Amazonka – matka řek	117
The Amazon – Mother of Rivers	117
Opravdoví lidé	137
The Real People	137
Maloka	187
Maloca	187
Každodenní život	209
Everyday Life	209
Chacra a péče o pralesní zemědělskou půdu. Lov a rybolov	239
Taking care of the <i>Chacra</i> . Hunting and fishing	239
Řeč symbolů	267
The language of symbols	267
Naše světy – duchovní život	289
Our worlds – the spiritual life	289
Amazonie jako zdroj inspirace	311
Amazonia as a Source of Inspiration	311

Amazonské dialogy jako cesta k poznání

„Člověk má rozum, aby rozeznával, a vůli, aby volil, cokoli je kde dobrého nebo zlého.“

Jan Amos Komenský

Publikace, již držíte v rukou, doprovází a doplňuje inspirativní výstavu věnovanou národům Amazonie, vzniklou ve spolupráci Dětského muzea Moravského zemského muzea s Masarykovou univerzitou, ale i řadou dalších domácích i zahraničních subjektů (a to nejenom ze zemí Jižní Ameriky), kterou jsme představili veřejnosti v květnu 2024.

Interkulturní dialog, vedený jazykem a primárně z perspektivy původních obyvatel regionu Amazonie, přináší unikátní zážitek nejenom pro naši nejmladší generaci, ale pro všechny příchozí. Začal jsem nikoliv náhodou slovy „učitele národů“ Jana Amose Komenského. Když jsem začal psát tento úvod, seděl jsem právě v historické budově renesanční City Hall (z roku 1601) v nizozemském Naardenu, nedaleko Muzea a mauzolea Jana Amose Komenského, který zde nalezl místo posledního odpočinku. Mezinárodní konference Comenius: Education, Anthropology and Astrology, připomínala opětovně mimořádnost myšlenek moravského rodáka, jehož dílo přerostlo hranice rodné země (z níž byl nešťastným děním osudu vyhnán), avšak dodnes nás fascinuje svou šíří, komplexností i přesahem, s nímž k nám podnes promlouvá, inspiruje a učí.

Při poslechu řady mimořádně zajímavých přednášek, věnovaných této významné osobnosti nejenom českých dějin, ale myšlenkového světa našeho kontinentu pozdního středověku, respektive raného novověku jsem si stále silněji uvědomoval konotace s tématy knihy, již jsem právě měl možnost pročit a již nyní držíte v rukou. Jakkoliv myšlenkový svět a vnímání pansofických schémat je (jak přibližuje i tato kniha, stavící do rozporu evropský antropocen-

Vzácný objemný pětiřadý náhrdelník z červených palmových semen. Pataxó Hã-hã-hãe, Brazílie. Foto ze sbírek Národního muzea - Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur.

Unique red palm seed necklace with five rows of red palm seeds. Pataxó Hã-hã-hãe, Brazil. Photo from the collections of the National Museum - Náprstek Museum of Asian, African and American Cultures.

trický pohled na svět vedle kosmocentrického pohledu původních obyvatel Amazonie s jejich životadárným a léčivým lesem) tak rozdílný, témata ovlivňující naše oba světy jsou shodná a navzdory rozdílům v našem pohledu, respektive vnímání našeho světa kolem nás, ukazují, jak inspirativní je potkávání, výměna znalostí a zkušeností, tedy jak mnoho poučení a poznání můžeme získat vzájemnou interakcí našich světů.

Nezastupitelnou je zde role právě i muzeí, kterou se Moravské zemské muzeum snaží naplňovat. Ve své práci, zejména v posledních letech, stále větší důraz klademe na naplňování jednoho z dlouhodobých cílů směřování muzea ve smyslu jeho chápání jako přehledné interaktivní vzdělávací encyklopedie sloužící široké odborné i laické veřejnosti coby dokumentární a výzkumná báze, na které stojí promyšlená dlouhodobá prezentační strategie. Jedním ze základních úkolů Moravského zemského muzea zůstává uchování kulturní, historické a společenské paměti, jakož i dlouhodobá dokumentace a interpretace fenoménů živé i neživé přírody, zejména uchování sbírek a jejich vědecké, edukační a popularizační zpracování, které následně vytváří základní obraz o přírodě a společnosti.

Tedy dovolil bych si opět zakončit slovy velikána: „*Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělat,*“ (Jan Amos Komenský). Věřím, že i tato kniha pomůže vzdělávat, že bude informovat a vysvětlovat o světě, který je zdánlivě daleko od našeho, stejně jako jeho problémy. Ve skutečnosti je však důležitou součástí naší budoucnosti.

Naarden/Brno 16.–17. 11. 2024

Jiří Mitáček

Generální ředitel Moravského zemského muzea

Amazonian dialogues as a way to knowledge

"A person has the understanding to distinguish, and the will to choose whatever is good or bad."
Jan Amos Comenius

The publication you are holding in your hands accompanies and complements the inspiring exhibition dedicated to the peoples of Amazonia, organized in collaboration between the Children's Museum of the Moravian Museum and Masaryk University, as well as a number of other local and international entities (and not only from South American countries), which was opened to the public in May 2024.

Intercultural dialogue, conducted in diverse languages and primarily from the perspective of the Indigenous peoples of the Amazonian region, provides a unique experience not only for our youngest generation, but for all visitors. It is not a coincidence that I began with the words of Jan Amos Comenius, the “teacher of nations”. When I started writing this introduction, I was sitting in the historic Renaissance City Hall, dating from 1601) in Naarden, the Netherlands, not far from the Museum and Mausoleum of Jan Amos Comenius, who found his final resting place there. The international conference Comenius: Education, Anthropology and Astrology, once again recalled the extraordinary ideas of the Moravian native, whose work had grown beyond the borders of his native country (from which he was expelled by an unfortunate twist of fate), but whose breadth, complexity and transcendence still fascinate us today, with which he speaks, inspires and teaches.

While listening to a series of extremely interesting lectures dedicated to this important personality not only of Czech history, but of the intellectual world of our continent in the late Middle Ages, or early modern period, I became more and more aware of the connotations with the themes of the book, which I have just had the opportunity to read and which you are now holding in your hands. As different as the thought-world and perception of pan-

Péřový náhrdelník ze šesti svazků různobarevných peří. Kofáni, Ekvádor.
Foto ze sbírek Národního muzea - Náprstkova muzea

Feather necklace made of six bundles of different coloured feathers.
Kofan, Ecuador. Photo from the collections of the National Museum - Náprstek
Museum of Asian, African and American Cultures.

Sophic schemes are (as this book, juxtaposing the European anthropocentric worldview alongside the cosmocentric view of the Indigenous peoples of Amazonia with their life-giving and healing forest, brings to light), the themes affecting our two worlds are the same, and despite the differences in our perspectives or perceptions of the world around us, they show how inspiring it is to meet, to exchange knowledge and experience, in other words, how much learning and knowledge we can gain from the interaction of our worlds.

The role of museums, which the Moravian Museum is trying to fulfil, is also indispensable here. In our work, especially in recent years, we have increasingly emphasized the fulfillment of one of the long-term goals of the museum's direction in the sense of its understanding as a clear interactive educational encyclopedia serving professionals and general public as a documentary and research base on which a well-thought-out long-term presentation strategy is based.

One of the basic tasks of the Moravian Museum remains the preservation of cultural, historical and social memory, as well as long-term documentation and interpretation of phenomena of living and non-living nature, especially the preservation of collections and their scientific, educational and popularization processing, which subsequently creates a basic picture of Nature and society.

I would like to conclude with the words of a great thinker: *“If a human being is to become a person, they must educate themselves”* (Jan Amos Comenius). I believe this book will contribute to that process of education, offering valuable insights and explanations about a world that may seem distant from our own, along with its challenges. In reality, however, it is an important part of our future.

Naarden/Brno 16.–17. 11. 2024

Jiří Mitáček

General Director Moravian Regional Museum

Belém ve státě Pará, Brazílie.
Foto: autorky.

Belém, State of Pará, Brasil.
Photo: The authors.

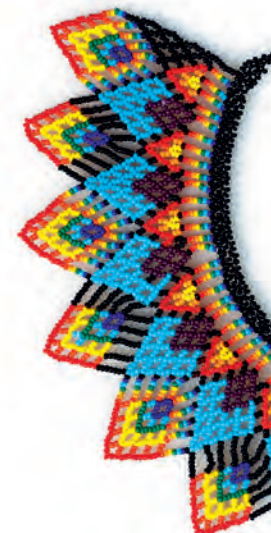

Hlasy Amazonie

Vážené a milé čtenářky,
vážení a milí čtenáři,

držíte v rukou katalog *Tisíc tváří Amazonie* ke stejnojmenné výstavě, jejímž cílem je zprostředkovat krásu fascinujícího, stále tajemného a neprobádaného světa Amazonie. Katalog nabízí cenný vhled do kulturní a přírodní rozmanitosti této rozlehlé a obdivuhodné oblasti, jež je návštěvníkům představena v Pavilonu Anthropos MZM. Výstava přináší rozsáhlý soubor artefaktů, mezi něž patří nejen tradiční předměty denní potřeby, řemeslné výrobky, rituální předměty, ozdoby a oděvy, ale také díla současných domorodých umělců, jejich fotografie a malby, které jsou doplněny o mýty a příběhy v tištěné, audio i animované podobě. Bohatý výběr exponátů z Peru, Ekvádoru, Kolumbie, Venezuely a Brazílie představuje kulturu různých etnik, jako jsou třeba Shuarové, Shipibo Conibové, Yanomamiové a mnoha dalších.

Multimediální povaha výstavy vás vtáhne do každodenního života vzdálených krajů prostřednictvím videí zachycujících tradiční způsob života, při běžných činnostech, jako je sběr plodin, rybolov nebo příprava typických pokrmů. Nesmírně zajímavá část expozice pak pochází zejména z výsledků unikátního projektu tří evropských a čtyř latinskoamerických univerzit EPSULA, který se zaměřuje na ochranu ohrožených jazyků a kultur Latinské Ameriky i na inovativní formu sebe prezentace samotných domorodých obyvatel. Projekt EPSULA dal obyvatelům Amazonie příležitost, aby k nám promluvili svým jazykem i hlasem – na výstavě tak budete mít možnost poznat jejich kulturu, chápání přírody, mytologii, náboženství a zvyky z videonahrávek pořízených přímo s příslušníky vybraných komunit.

Náhrdelník z korálek pro ženy. Shuarové, Ekvádor.
Ze soukromé sbírky autorek.

Bead neckless for women. Schuar, Ecuador.
Private collection of the authors.

Výstava je současně jedinečným výsledkem příkladné spolupráce Masarykovy univerzity a Moravského zemského muzea, jež se skvěle rozvíjí. Toto sdílené úsilí dvou místních institucí s globálním přesahem přináší momentálně úžasnou možnost objevovat Amazonii z perspektivy tamních obyvatel a nabízí hlubší porozumění dalekému, kulturně bohatému, značně odlišnému a naprosto fascinujícímu světu.

Závěrem je třeba zmínit, že stejně jako výstava, tak i katalog atraktivním způsobem přibližuje současný život domorodých komunit v Amazonii. Poukázáno je však nejen na úzké propojení původních obyvatel s přírodou, ale i na hrozby, kterým tamní lidé čelí v důsledku odlesňování či nadměrné těžby surovin. Tyto otázky vybízejí k zamyšlení nad obecnými tématy, která ničení amazonského deštného lesa uvádějí do kontextu právě s domorodými národy, jež v něm žijí a jsou na něm závislé.

Libor Štěpánek
Ředitel Centra jazykového vzdělávání
Masarykova univerzita

Voices of Amazonia

Dear Readers,

You have in your hands a catalogue entitled A Thousand Faces of the Amazonia for the exhibition of the same name, which aims to convey the beauty of the fascinating, still mysterious and unexplored world of the Amazon. The catalogue offers a valuable insight into the cultural and natural diversity of this vast and admirable region, which is presented to visitors in the Anthropos Pavilion of the Moravian Museum. The exhibition brings together an extensive collection of artefacts, including not only traditional everyday objects, handicrafts, ritual objects, ornaments and clothing, but also works by contemporary indigenous artists, their photographs and paintings, which are complemented by myths and stories in printed, audio and audiovisual formats. A wide selection of exhibits from Peru, Ecuador, Colombia, Venezuela and Brazil introduce the culture of different ethnic groups such as the Shuar, Shipibo Conibos, Yanomami and many others.

The multimedia nature of the exhibition immerses you in the daily life of remote regions through videos depicting traditional ways of life, in common activities such as gathering crops, fishing or preparing typical dishes. A particularly interesting part of the exhibition comes from the results of EPSULA, a unique project of three European and four Latin American universities that focuses on the preservation of endangered languages and cultures in Latin America, as well as on an innovative form of self-presentation by the indigenous peoples themselves. The EPSULA project has given the people of the Amazon the opportunity to speak to us with their own language and voice - in this exhibition you will have the opportunity to learn about their culture, understanding of nature, mythology, religion and customs from video recordings made directly with members of the selected communities.

Péřová čelenka. Achuarové, Ekvádor.
Foto Jan Cága, ze sbírky autorek.

Feather headdress. Achuar, Ecuador.
Photo Jan Cága, from the authors' collection.

At the same time, the exhibition is a unique result of the exemplary cooperation between Masaryk University and the Moravian Museum, which is developing well. This shared effort between two local institutions with a global reach is currently providing an amazing opportunity to explore the Amazon from the perspective of the local people and offers a deeper understanding of a distant, culturally rich, vastly different and utterly fascinating world.

In conclusion, the catalogue as well as the exhibition present the contemporary life of indigenous communities in the Amazon in an attractive way. However, it highlights not only the close connection between the indigenous people and nature, but also the threats that they face as a result of deforestation and over-exploitation of raw materials. These questions invite reflection on general themes that put the destruction of the Amazon rainforest in context with the indigenous peoples who live in and depend on it.

Libor Štěpánek
Director of the Language Centre
Masaryk University

Předměty k nám promlouvají,
nosí v sobě vzpomínky a příběhy,
které nás vtahují do historie

Na výstavě *Tisíc tváří Amazonie* prezentujeme vzácné sbírkové předměty, které přivezli čeští cestovatelé a badatelé. Patří mezi ně například exponáty od slavného cestovatele Enrique Stanko Vráze, generála V. V. Klecandy, konzula Jana Potůčka nebo veterináře Josefa Vondráčka. Novější sbírky přivezli odborníci jako etnobotanička Jana Horáčková či malíř Otto Placht. Náprstkovo muzeum získalo také celoživotní sbírku etnografa Mnislava Zeleného Atapany. Současné předměty zapůjčily i autorky výstavy Athena Alchazidu a Narcisa Ullauri.

Vystavené předměty mají hlubokou výpovědní hodnotu – nejsou jen ilustrací vědních poznatků, ale nesou příběhy a historii, symbolicky reprezentují tradice a kulturní zvyklosti komunit z Amazonie, jejich dobové postoje a estetické cítění. Výstava nabízí přes dvě stě originálních předmětů, z toho téměř sto padesát z Náprstkova muzea. Zajímavé jsou například lovecké zbraně s nádobkou na jed curare, obřadní kopí, šamanské doutníky, masky a péřové čelenky, ale i předměty denní potřeby, jako oděvy a ozdoby. Výstava je doplněna fotografiemi, malbami a řemeslnými výrobky od současných domorodých umělců, včetně videodokumentace zachycující proces výroby a význam artefaktů. Nechybí ani taktilní repliky a smyslové aktivity nejen pro zdravotně znevýhodněné návštěvníky.

Výstava zahrnuje také přírodovědné exponáty z Moravského zemského muzea, včetně čtyřiceti dermoplastických preparátů a osmi entomologických krabic s hmyzími zástupci amazonské fauny. Presentace živých zvířat a rostlin pak přispívá k bohaté ukázce přírodní rozmanitosti regionu.

Sylva Brychtová

Vedoucí oddělení Dětské muzeum MZM

Kurátorka výstavy Tisíc tváří Amazonie

Vrš na lov ryb, Yawalapitiové, Brazílie.

Ze sbírek Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur.

Traditional fishing tool used by the Yawalipiti in, Brazil.

Part of the collections of the National Museum – Náprstek Museum of Asian, African and American cultures.

Objects speak to us,
carrying memories and stories
that draw us into History

The exhibition *A Thousand Faces of Amazonia* brings to life the rich cultural tapestry of the Amazon through a collection of rare artefacts gathered by adventurous Czech travellers and explorers. These special objects, steeped in history, are a testament to the journeys of famed figures like adventurer Enrique Stanko Vráz, General V. V. Klecanda, Consul Jan Potůček, and veterinarian Josef Vondráček. Each of these travellers returned from the depths of the Amazon not merely with exotic objects, but also with a slice of the life, culture, and essence of the people they encountered.

In more recent times, the collections have grown through the contributions of experts such as ethnobotanist Jana Horáčková and painter Otto Placht. The Náprstek Museum has also been entrusted with the lifetime collection of distinguished ethnographer Mnislav Zelený Atapany, whose work reflects decades of immersion in Amazonian life. Moreover, contemporary pieces have been provided by the authors of the exhibition, Athena Alchazidu and Narcisa Ullauri, which contribute to enrich this unique presentation.

These objects are far more than simple museum pieces. They are living stories, carrying the weight of history, culture, and the very spirit of the Amazonian communities they represent. Each item, whether a hunting weapon with a *curare* gourd container, a ceremonial spear, a shamanic cigar, or a feathered headdress, tells a tale of tradition, survival, and connection to the land. Everyday items such as clothing and ornaments, though perhaps more modest,

Hřeben se zuby ze dřevěných štěpin, upevněných provázkem na dvě dřevěné tyčinky. Ozdobné ornamenty jsou ze stébel a provázků. Tento předmět získal E. S. Vráz od etnika Guahibo ve Venezuele.

Ze sbírek Národního muzea – Náprstkovy muzea asijských, afrických a amerických kultur.

A comb made with wooden chips for teeth, fastened by string to two wooden sticks. The explorer E. S. Vráz acquired this artefact from the Guahibo ethnic group in Venezuela. Now it is part of the collections of the National Museum – Náprstek Museum of Asian, African and American cultures.

hold no less significance, revealing the aesthetic sensibilities and daily life of these remarkable people.

The exhibition is accompanied by photographs, paintings, and handicrafts created by contemporary Indigenous artisans, adding another layer to the exhibition. Video documentation offers a behind-the-scenes glimpse into the craftsmanship and cultural importance of the items on display, illuminating the processes and beliefs embedded within them. Tactile replicas and sensory activities ensure that all visitors, including those with special needs, can engage fully with this immersive experience.

The exhibition also includes natural-science exhibits from the Moravian Museum, featuring forty dermoplastic specimens and eight entomological boxes with insect representatives of Amazonian fauna. The presentation of live animals and plants contributes to a rich display of the Amazon's natural diversity.

Sylva Brychtová

Head of the Department of the Children's Museum

Curator of the exhibition A Thousand Faces of the Amazon

Poděkování autorem

Naše velké poděkování patří Moravskému zemskému muzeu a Centru jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity za dlouhodobou podporu, které si nesmírně vážíme, jelikož je pro nás velice důležitá, a to nejen z hlediska vydání této publikace. Je namístě připomenout, že důvěra v náš projekt sehrála klíčovou roli při navázání plodné spolupráce mezi institucemi z různých zemí, které navíc působí ve značně odlišných oblastech. Právě tato skutečnost nám umožnila účelně spojit síly a uspořádat jedinečnou výstavu, která byla dne 16. května 2024 pod názvem *Tisíc tváří Amazonie* slavnostně otevřena v Pavilonu Anthropos. Stejný titul nese i tento svazek, jenž je koncipován jako praktický průvodce zmíněnou výstavou a pokouší se představit hlavní témata, jež jsou pro tuto unikátní výstavu stěžejní.

Je třeba zdůraznit, že naším hlavním cílem bylo přiblížit mimořádně atraktivní prostor deštných lesů Amazonie vyznačující se druhovou pestrostí, jenž je současně domovem pro pozoruhodná domorodá etnika, o nichž česká veřejnost nemá příliš velké povědomí. I proto nás těší, že můžeme návštěvníkům nabídnout možnost nahlédnout na Amazonii z neobvyklých perspektiv. Avšak bez nezbytné podpory a přispění mnoha spolupracovníků by se navzdory veškerému odhodlání naše snaha nemohla úspěšně završit. Rády bychom proto upřímně poděkovaly za příležitost, díky které se podařilo společný projekt uskutečnit.

Zvláštní poděkování patří všem spolupracovníkům, kolegům a badatelům z různých zemí, jejichž přispění a pomoc byly neocenitelné. Především bychom chtěly vyzdvihnout ochotu a vstřícnost Mnislava A. Zeleného, Jana Dungela a Jany Horáčkové, kteří nám ochotně poskytli svůj jedinečný obrazový materiál, jenž je součástí výstavy i této publikace. Stejně tak děkujeme za spolupráci také Inés Américas Ruiz, Bohumíru Janskému a Miroslavu Horákovi.

Srdečné a obzvláště velké poděkování pak patří zejména kurátorce Sylvě Brychtové, jejíž zápal a obětavost byly pro realizaci výstavy rozhodující. Stala se pečlivou a velmi pozornou čtenářkou prvních verzí textů, kterým se díky jejím zasvěceným a inspirativním podnětům dostalo žádoucích úprav.

V neposlední řadě bychom rády vyjádřily naši nesmírnou vděčnost původním obyvatelům, a to jak těm, s nimiž jsme měly možnost osobně spolupracovat, tak i těm, s nimiž jsme se do přímého kontaktu nedostaly. Kulturu domorodých obyvatel Amazonie hluboce obdivujeme a touto cestou jim chceme vzdát poctu.

Athena Alchazidu

Narcisa Ullauri

Rituální kolík ze dřeva zdobený semeny *huayruro*. Kolumbie. Ze sbírek Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur.

Ritual wooden peg decorated with *huayruro* seeds. Colombia. From the collections of the National Museum – Náprstek Museum of Asian, African and American cultures.

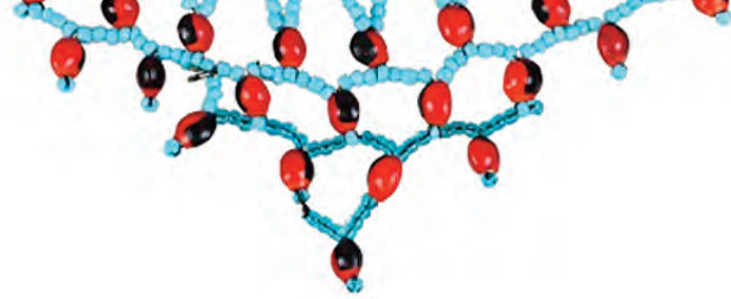
Acknowledgements

We would like to thank the Moravian Museum and the Language Centre of Masaryk University for their long-term support, which has been very important not only for the publication of this book, but for the entire exhibition. It is worth mentioning that this trust in our project has played a key role in establishing fruitful cooperation among institutions from various countries and different areas, allowing us to join forces to organize the unique exhibition “*A Thousand Faces of Amazonia*.” This volume bears the same title and is designed as a practical guide to the exhibition, which attempts to bring together the key themes of this project.

It should be stressed that our main aim was to bring to light the extremely attractive and amazing Amazon rainforest, which stands out for its species diversity and being home to remarkable Indigenous ethnic groups, which the Czech public is not very familiar with. We are sincerely grateful for the support and cooperation that they have provided to make this exceptional project possible.

Special thanks also go to all the collaborators, colleagues and researchers from different countries whose help and constant support have been invaluable. In particular, we would like to highlight the helpfulness of Mnislav Zelený, Jan Dungal and Jana Horáčková, who have generously provided the pictures that are part of the exhibition and this publication. We would also like to thank Inés América Ruiz, Bohumír Janský and Miroslav Horák for their cooperation.

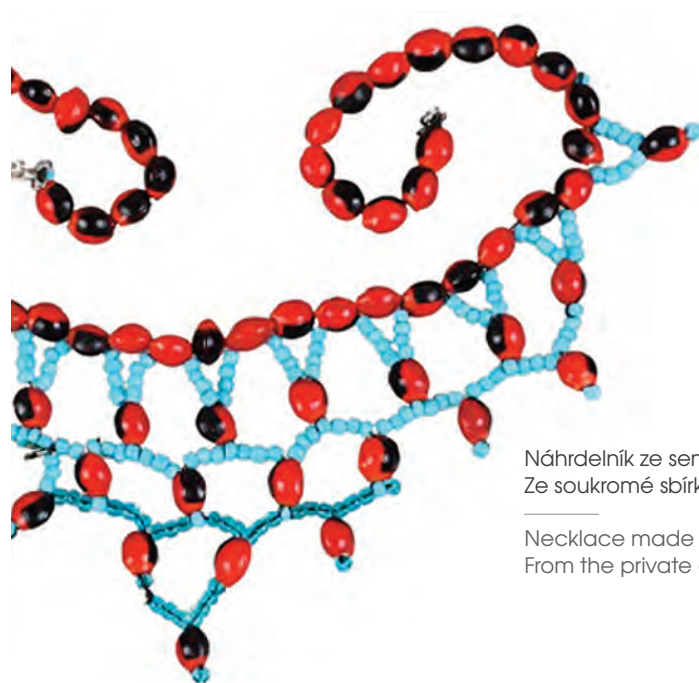

Our sincere thanks go to curator Sylva Brychtová, whose passion and dedication have been crucial for the realization of the exhibition. Her help in carefully and critically reading the texts included in this publication has been invaluable.

Last but not least, we would like to express our endless gratitude to the Indigenous people, those with whom we have had the opportunity to work directly and those with whom we did not have direct contact. We deeply admire the cultures of the Indigenous peoples of the Amazon and aspire to pay tribute to them in this way.

*Athena Alchazidu
Narcisa Ullauri*

Náhrdelník ze semen a koráleků. Sionové, Kolumbie.
Ze soukromé sbírky autorek. Foto Jan Cága.

Necklace made of seeds and beads. Sioni, Colombia.
From the private collection of the authors. Photo by Jan Cága.

Pozvánka na putování do nečekaně mnohotvárných světů

Vážení a milí čtenáři a čtenářky,

svazek, jenž se vám právě dostal do rukou, je nejen pozvánkou do podmanivě krásné Amazonie, jelikož současně má ambice stát se vaším průvodcem na virtuální cestě, která vás provede za poznáním kulturní rozmanitosti původních obyvatel. Pro splnění tohoto cíle je text koncipován tak, aby vám pomohl zorientovat se ve složitosti mnohohrstevnatosti, která tvoří svět původních obyvatel, jak je představen na výstavě *Tisíc tváří Amazonie*.

Nejprve bychom se však chtěly velmi stručně zmínit o cestě, kterou jsme se vydaly před přípravou scénáře a během ní, a která nás vedla k definování konečného výběru vystavených artefaktů, jež tvoří ústřední osu výstavy, jež byla slavnostně otevřena v květnu 2024 v Pavilonu Anthropos. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že nás autorky spojuje několik vazeb, jednak náš profesní zájem o domorodé národy Latinské Ameriky, jejich bohatou kulturu, fascinující historii, ale také jejich současnost, zejména v oblasti Amazonie, k níž máme obě zvláštní vztah.

Díky společnému profesnímu zájmu se naše cesty učitelů a výzkumníků opakovaně zkřížily, což následně vedlo ke stálé a úspěšné spolupráci, jejíž plody mají podobu různých akademických projektů a četných společných výzkumných projektů. Nejvýznamnějším z těchto projektů je bezesporu projekt EPSULA, jehož cílem je mimo jiné zachování a ochrana jazyků a kultur Latinské Ameriky. Díky možnosti, kterou nám poskytlo Moravské zemské muzeum, jsme tak mohli spojit své síly a na základě předchozích zkušeností připravit speciální návrh na prezentaci Amazonie jedinečným a poněkud neobvyklým způsobem.

Díky kontaktům, které máme my i naši partneři s některými domorodými komunitami, jsme zvolili přístup, kdy se úhly pohledu obracejí. Vyzvali jsme členy domorodých komunit, aby se představili způsobem, který považují za nejvhodnější pro svou identifikaci, a způsobem, jakým si přejí být viděni a známi mimo své území.

Náhrdelník z přírodních semen, Shuarové, oblast Morona Santiago, Ekvádor. Soukromá sbírka autorek.
Foto Jan Cága.

Necklace made of natural seeds. Shuar, Morona Santiago region, Ecuador. Private collection of the authors.
Photo by Jan Cága.

V tomto smyslu je výstava ukázkou reality domorodého světa viděné z jejich vlastního pohledu, který se často liší od toho, který je obvykle volen v naší společnosti.

Zveme vás na jedinečnou cestu prostorem a časem do nádherných a fascinujících světů, na cestu objevování a zkoumání. Stačí jen se na chvíli zastavit a připravit se na to, že všemi smysly prozkoumáte vzdálenou oblast, které se svou rozmanitostí a velikostí vyrovná jen málokterá jiná na světě. Vezmeme vás do Amazonie, do deštného pralesa oplývajícího jedinečnými formami života.

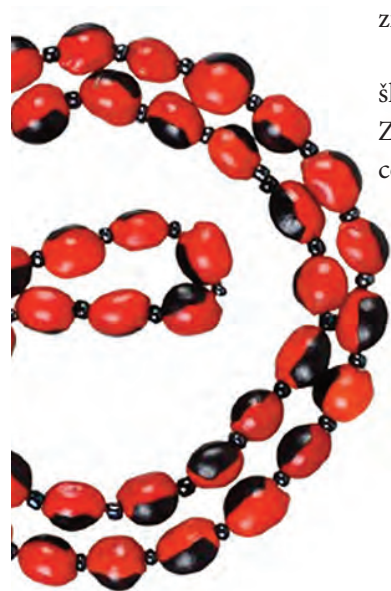
Přijměte naše pozvání a přeneste se do vzdálené země, kde jsou rostliny, voda a kameny obdařeny vlastním duchem, stejně jako živé bytosti, a žijí spolu podle zákonů, které zaručují rovnováhu a harmonii existujícího řádu, který se od zrodu všech živých i neživých bytostí změnil jen málo.

Pokud je však rovnováha narušena, místní obyvatelé vědí, že je třeba udělat vše pro nápravu škod, aby se uklidnili rozzlobení duchové, kteří tak upozorňují na křivdy spáchané na Matce Zemi. A ta je navzdory lidskému nevděku vždy laskavá a vlídná, protože nám štědře dává vše, co potřebujeme.

Autorky

Náhrdelník ze semen *huayruo*. Achuarové, Ekvádor.
Soukromá sbírka autorek. Foto Jan Cága.

Necklace made of *huayruo* seeds. Achuar, Ecuador.
Private collection of the authors. Photo by Jan Cága.

Invitation to a virtual journey: unveil unexpected diversity of multiple worlds

Dear reader,

The volume you now hold in your hands invites you on a virtual journey to the exuberant region of the Amazon. It humbly aims to be your guide, offering an authentic exploration of the rich cultural diversity and ancestral heritage of the Indigenous peoples who inhabit these lands. Through this text, we hope to help you navigate the intricate layers that form the world of the Amazonian Indigenous peoples, as presented in the exhibition *A Thousand Faces of Amazonia*.

In this context, it is important to highlight the connections that unite us as authors. First and foremost, we share a deep professional interest in the Indigenous peoples of Latin America—their rich cultures, their fascinating histories, and their contemporary realities, particularly in the Amazon region, which holds a special place in our hearts.

Our mutual passion has brought our paths together many times over the years, as both teachers and researchers. This collaboration has grown steadily, resulting in a range of academic initiatives and joint research projects. Among these, the most significant is undoubtedly EPSULA, a project dedicated to preserving and safeguarding the languages and cultures of Latin America. By a fortunate convergence of timing and opportunity, the Moravian Museum offered us a unique opportunity, which we gladly accepted that consisted in preparing a proposal for an exhibition focused only on the cultural area of Amazonia. That proposal was then edited into its final form together with the curator of the exhibition Sylva Brychtová, head of the Children's Department of the Museum.

Initially, however, we all had to find a common answer to one of the fundamental questions regarding the concept of the exhibition. How to select representative groups in the vast number of indigenous ethnic groups that would aptly characterise the colourful world of the indigenous Amazon? This task seemed almost insoluble. After all, this area is virtually unknown among the general public in this country, for many reasons. One of them is the fact that the Amazon is so far away from our country, not only geographically but also culturally.

However, therein lies the enormous appeal of the Amazon, which has always attracted adventurers, explorers and travellers to go there and discover many of its mysteries, secrets and myriad beauties. And this became the key to determining the final choice. The ethnic groups

Chřestidla ze semen. Waoraniové, Ekvádor.
Soukromá sbírka autorek. Foto Jan Cága.

Rattlesnakes from seeds. Waorani people, Ecuador.
Private collection of the authors. Photo by Jan Jan Cága.

presented here are united by the fact that they were visited by Czech explorers, scientists and explorers in the past or even very recently. On their journeys they collected valuable knowledge and interesting artefacts. Many of them are part of this exhibition. To these should be added the collections of contemporary experts, travellers and researchers who are drawn to the Amazon not only by their professional interest but also by their deep admiration and great love.

Drawing on the project's outcomes, we embraced an unconventional approach — presenting the region through the eyes of its indigenous inhabitants.

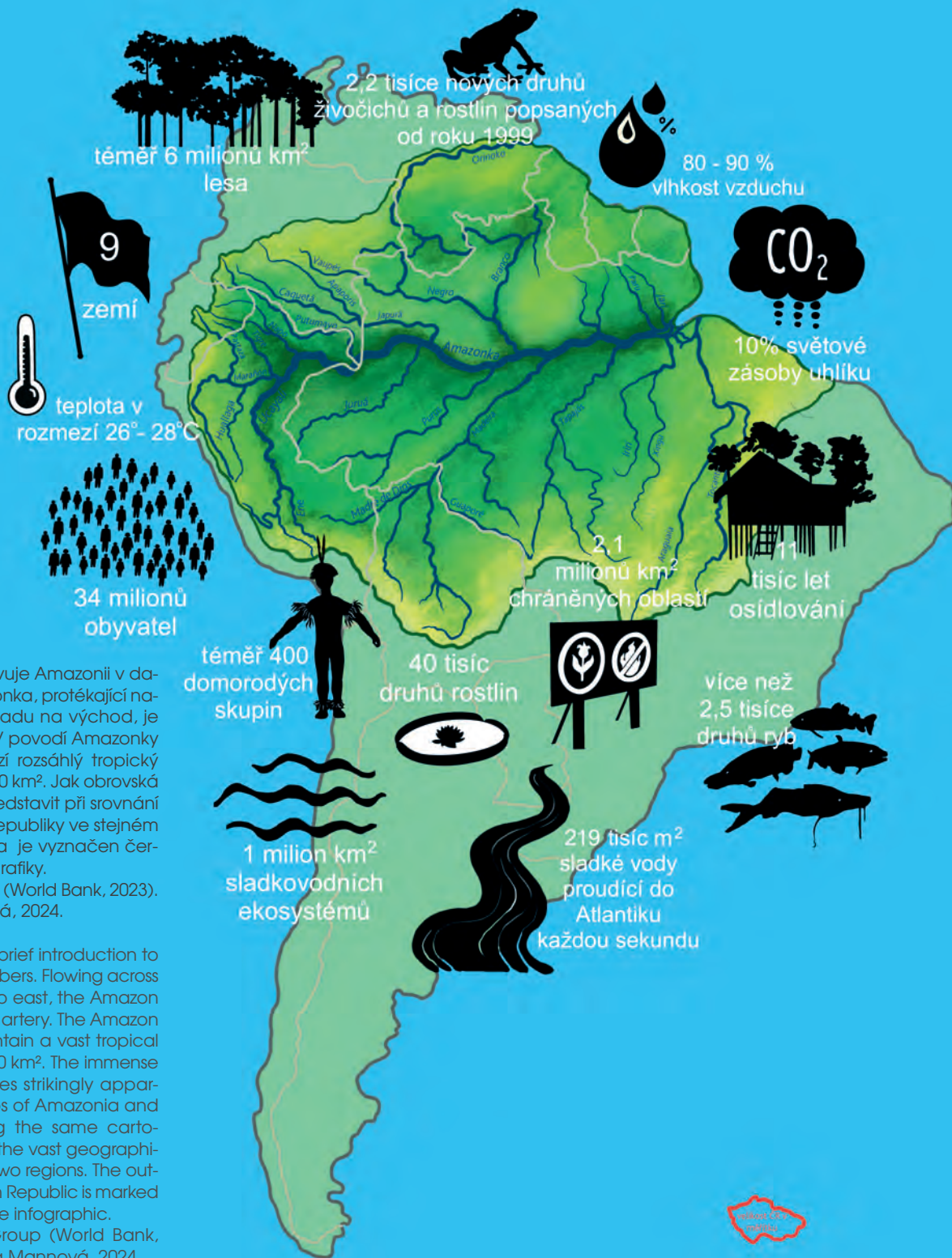
Thanks to the connections we and our partners have cultivated with certain indigenous communities, we were able to adopt an approach where the usual perspectives are reversed. With the invaluable support of the Moravian Museum, we have combined our efforts and experiences to present the Amazon in a unique and somewhat unconventional way. We invited members of the indigenous communities to present themselves as they see fit, in the way they wish to be perceived and understood beyond their own territories.

This exhibition is, therefore, a glimpse into the indigenous world as seen through their own eyes, a perspective that often contrasts with the one commonly portrayed in our society.

We now invite you to embark on a journey of genuine discovery and exploration, travelling through space and time to reach worlds that are splendid, unique, and utterly fascinating. All you need to do is pause, open your senses, and prepare to explore one of the most diverse and expansive regions on Earth. Let yourself be transported to the Amazon, to its rainforest brimming with extraordinary life.

Join us on a journey to distant lands where plants, water, and stones are alive with their own spirits, coexisting with living beings under ancient laws that uphold balance and harmony. In the forest, animals and vegetation have thrived together in this natural order for millennia, but today, this delicate balance is increasingly strained by the pressures of globalisation. As a consequence, indigenous communities are increasingly facing a variety of challenges that often threaten their very existence.

The Authors

Infografika stručně představuje Amazonii v datech a číslech. Řeka Amazonka, protékající napříč Jižní Amerikou od západu na východ, je hlavní tepnou kontinentu. V povodí Amazonky a jejích přítoků se nachází rozsáhlý tropický deštný les o rozloze 6 000 000 km². Jak obrovská je to plocha, si můžeme představit při srovnání mapy Amazonie a České republiky ve stejném měřítku. Obrys mapy Česka je vyznačen červeně na pravé straně infografiky.

Zdroj Amazonia Viva Group (World Bank, 2023). Zpracovala Marta Mannová, 2024.

This infographic provides a brief introduction to Amazonia in data and numbers. Flowing across South America from west to east, the Amazon River is the continent's main artery. The Amazon basin and its tributaries contain a vast tropical rainforest covering 6 000 000 km². The immense scale of Amazonia becomes strikingly apparent when comparing maps of Amazonia and the Czech Republic using the same cartographic scale, highlighting the vast geographical disparity between the two regions. The outline of the map of the Czech Republic is marked in red on the right side of the infographic.

Source: Amazonia Viva Group (World Bank, 2023). Elaborated by Marta Mannová, 2024.